

Nr 759

Av fröken Wetterström m. fl., i anledning av Kungl. Maj:ts proposition nr 95, angående utbildningen av lärare på det husliga området m. m.

I Kungl. Maj:ts proposition nr 95 har framlagts förslag till riksdagen angående utbildningen av lärare på det husliga området m. m. Propositionen bygger på 1953 års lärarinneutbildningskommittés betänkande »Läraryt- bildningen på det husliga området» samt de remissyttranden, som avgivits i anslutning till betänkandet.

Vi hälsar med tillfredsställelse att propositionen om den husliga utbildningen nu lagts fram och konstaterar att förutsättningar för en förbättrad och moderniserad utbildning för de olika lärarkategorierna skapats, varigenom bl. a. förståelse visats för den speciella form av utbildningen av hushållslärare med lanthushållsinriktning som tillskapandet av ett internatår innebär. Med hänsyn till att de blivande lärarna på detta område kommer att få sin huvudsakliga tjänstgöring förlagd till internatskolor för landsbygdens ungdom (lanthushållsskolor) synes förslaget i detta avseende synnerligen välbetänkt. Genom internatåret skapas förutsättningar för seminarieeleverna att under detta undervisningsår erhålla fördjupade kunskaper om jordbruksföretaget och sambandet mellan lanthushållningens olika grenar samtidigt som de görs förtrogna med de speciella problem som sammanhänger med internatformen.

Frågan om var detta internatår skall förläggas är enligt propositionen icke slutgiltigt löst, och flera förslag synes vara under övervägande. Enligt departementschefens uttalande skulle det av kommittén framlagda förslaget att förlägga specialundervisningen för den lanthushållsinriktade grenen i anslutning till Källgårdens lanthusskola, Jälla, i närheten av Uppsala, vara det mest tillfredsställande. Vi är icke förvissade om att så är fallet. Däremot talar bl. a. kommitténs förslag om att vissa av lanthusskolans lokaler skulle utnyttjas av seminarieeleverna. En sådan lösning skulle te sig ytterst otillfredsställande, enär förutsättningarna för en effektiv och ändamålsenlig utbildning är att seminariet för undervisningen under internatåret disponerar över egna och tillräckliga lokaler. Vidare delar vi ej den uppfattning, som ibland framskymtat i diskussionen, att den nära belägenheten till en universitetsstad skulle innebära avsevärda fördelar. Ett internatår av den karaktär det här är fråga om skulle, anser vi, snarare med fördel kunna förläggas till annan ort, i all synnerhet som Fredrika-Bremer-Förbundets nuvarande lanthushållningsseminarium i Rimforsa, vilket enligt

propositionen skall upphöra med sin verksamhet hösten 1963, synes väl rustat att ombildas till den undervisningsanstalt det här är fråga om. Nämnas kan i förbigående att Fredrika-Bremer-Förbundet under mer än 50 år där fördömligt utbildat lanthushållslärarinnor. Den tradition, som därigenom skapats, skulle i annan form kunna fortleva i den föreslagna nya utbildningsverksamheten. Innan vi nedan vill söka belysa de praktiska fördelar, som vi anser vara förbundna med ett dylikt arrangemang, kan vi ej underlåta framhålla att det givetvis för ett så utpräglat jordbrukslän som Östergötland och för den bygd, där seminariet är beläget, ter sig nedslående att berövas en undervisningsanstalt, vars verksamhet så vuxit in i det allmänna medvetandet och som varit till gagn för länet.

Seminariet i Rimforsa förfogar över egna och rymliga lokaler — även djurstallar — vilka ur såväl undervisnings- som förläggningssynpunkt möjliggör att ett större antal elever kan mottagas än som föreslagits i propositionen. Då enligt vår mening antalet hushållslärare med lanthushållsinriktning snarare bör överstiga än understiga det föreslagna, max. 30 stycken, erbjuder härvidlag Rimforsa en tillfredsställande lösning. Lokalerna skulle efter vissa säkerligen begränsade kostnader för reparationer kunna komma att fylla högt ställda krav på en modern undervisningsanstalt. Vid seminariet finnes vidare en lagom stor, väl upparbetad undervisningsträdgård, vars värde ur undervisningssynpunkt icke bör förbises. Nya lärarbostäder är nyligen uppförda. För elevernas undervisningsövningar finns i omedelbar närhet av seminariet en lanthushållsskola, Storgården, som inom en nära framtid kommer att erhålla helt nya och moderna undervisningslokaler. Goda möjligheter att erhålla speciallärare från lantmannaskola, hushållningssällskap och läroanstalter av olika slag inom länet står också till buds liksom en rik variation av studieobjekt för eleverna, vad avser såväl jordbruk, djurbesättningar, trädgårdar, lanthem som jordbruket närstående industrier. Att seminariet icke ligger omedelbart intill en stad anser vi, då det är fråga om ett internatår, snarare vara till fördel än nackdel för eleverna, som därigenom erbjudes en lugn arbetsmiljö, därtill i en av Östergötlands vackraste trakter. Betydelsen av att seminariet är beläget i ren landsbygdsmiljö bör ej underskattas utan snarare tillmätas ett icke obetydligt värde vid utformningen och bedömningen av den undervisningsgren, som skall anförtros uppgiften att utbilda goda lärare för den landsbygdsungdom, som i framtiden skall skapa en »levande landsbygd».

Vi anser sålunda att underhandlingar skyndsamt bör upptagas med Fredrika-Bremer-Förbundet som ägare till seminariet för att söka träffa tillfredsställande ekonomisk uppgörelse för statens övertagande eller förhyrande av seminariet.

Då det gäller personaluppsättning föreslås i propositionen att för varje seminarium skall inrättas en ordinarie tjänst för husmor, medan vid den

internatanläggning, som avses skola komma till stånd för den lanthushållsinriktade grenen, endast beräknas viss personal för ekonomibiträdes- och gårdskarlsysslor. Då vi anser att behovet av husmor är särskilt stort vid undervisningsanstalter av internatkaraktär för att därigenom kunna avlasta lärarna vissa arbets- och tidskrävande uppgifter, som ligger vid sidan av undervisningen, föreslår vi, att en ordinarie husmorstjänst även inrättas vid internatföreläggningen för blivande hushållslärare med lanthushållsinriktning.

Beträffande den teoretiska förutbildningen av samtliga lärarkategorier vill vi anföra följande. Departementschefen har understrukt vikten av att seminariestudierna effektiviseras och att självständiga studier mera sättes i system. För att ernå detta och för att eleverna skall kunna följa den kvalificerade undervisning, som måste bedrivas vid ett seminarium, kräves enligt vår mening goda teoretiska förkunskaper. Vi vill därför som vår bestämda uppfattning hävda att vid bestämmelsernas slutliga utformning avkall icke i något avseende må göras på nu gällande inträdesfordringar.

Med stöd av det anförda hemställer vi,

att riksdagen måtte

- 1) besluta att vid den internatföreläggning, som avses skola komma till stånd för utbildning av hushållslärare med lanthushållsinriktning, skall inrättas en ordinarie tjänst som husmor;
- 2) i skrivelse till Kungl. Maj:t hemställa att Kungl. Maj:t, för att möjliggöra föreläggning av internatet för blivande hushållslärare med lanthushållsinriktning till seminariet i Rimforsa, skyndsamt måtte upptaga underhandlingar med Fredrika-Bremer-Förbundet om förvärv eller förhyrning av förbundets ifrågavarande egendom;
- 3) i övrigt beakta vad i motionen anförts.

Stockholm den 5 april 1960

Karin Wetterström

Fridolf Thapper

Einar Gustafsson
i Kårby

S. Rimås

Ingemar Andersson

Astrid Bergegren

Oscar Franzén

Hans Nordgren